

SIKT - KUNNSKAPSSEKTORENS
TJENESTELEVERANDØR
Abels gate 5A

7030 TRONDHEIM

Vår ref:
22/00252-3

Deres ref:

Dato:
03.02.2022

Hørings svar - Tilgjengeliggjøring og deling av forskningsadministrativ informasjon (TILDE)

Direktoratet for Høyere Utdanning og Kompetanse (HK-dir) takker for tilsendt konseptutredning og sender med dette våre kommentarer og innspill. Overordnede kommentarer finner dere i dette brevet, mens mer detaljerte kommentarer oversendes separat som kommentarer direkte i utredningsrapporten.

Arbeid med masterdatasystemer og felles standarder for deling av forskningsadministrativ informasjon er et fokus som ønskes velkommen av de fleste aktører som jobber med denne type informasjon og data. Dette er selvsagt løsninger det vil ta tid å bygge opp, og arbeidet må gjøres i et samarbeid mellom Sikt og andre aktører i kunnskapssektoren.

Innledningsvis vil vi berømme prosjektgruppen for en god kartlegging av behov og aktuelle brukerhistorier knyttet til de aktuelle masterdatakildene for Personer, Organisasjoner og Forskningsprosjekter. Vi ser det som svært positivt at slike masterdatakilder etableres basert på allerede etablerte internasjonale standarder eller nye standarder som ROR. HK-dir støtter at Sikt tar ansvaret for å etablere de foreslåtte masterdatakildene i samarbeid med resten av kunnskapssektoren. Nedenfor følger en del forslag til forbedringer til det fremlagte forslaget. Disse er utarbeidet i samarbeid mellom ansatte i HK-dir som er ansvarlige for oppfølging av Strategi for digital omstilling i UH-sektoren, åpen forskning, Register over Vitenskapelige Publiseringkanaler, (Kanalregisteret) og Database for høyere utdanning (DBH).

Oversikt over systemlandskapet

POSTADRESSE
Postboks 1093
5809 Bergen

post@hkdir.no

HOVEDKONTOR
Fortunen 1
HJEMMESIDE

www.hkdir.no

TELEFON
+47 55 30 38 00
ORG.NO

974 788 985

SAKSBEHANDLER
Katrine Weisteen Bjerde
[katrine.weisteen.bjerde@hkdir.n](mailto:katrine.weisteen.bjerde@hkdir.no)
o

Det er uklart for oss i hvor stor grad Sikt i høringsutkastet mener å beskrive hele økologien rundt forskningsadministrativ informasjon i dag. Vi ser at en del systemer er nevnt i teksten og i illustrasjonen av de tre konseptene som blir skissert, men vi er usikre på om dette er utfyllende liste fra Sikt sin side eller bare eksempler. Vi hadde ønsket oss en mer utfyllende nåtidsbeskrivelse for å få et helhetlig bilde av hvordan dette landskapet ser ut i dag.

For å gi et mer komplett bilde av landskapet, mener vi for eksempel det vil være naturlig at både Kanalregisteret og DBH nevnes. Vi er kjent med at Kanalregisteret var inne i diskusjonen om mulige masterdatakilder i en tidlig fase, men at avgrensning av mandatet gjorde at man falt ned på de tre registrene som utredningen nå foreslår å etablere. Kanalregisteret er et register over hvitelistede og nivå plasserte publiseringskanaler, som igjen legger grunnlaget for den resultatbaserte omfordelingen. Registeret har vært et nøkkelsystem i etableringen av Cristin og vil også levere nøkkeldata til det nye Nasjonale vitenarkivet. DBH er en velkjent og velbrukt leverandør av nøkkeldata til en rekke aktører i kunnskapssektoren.

FAIR-prinsippene

Vi foreslår at FAIR-prinsippene omtales og gis en tydelig plass i rapporten. Disse prinsippene er essensielle for deling av alle typer data og er også viktige når det er snakk om masterdatakilder. Det kan for eksempel henvises til GO-FAIR-initiativets definisjoner på <https://www.go-fair.org/fair-principles/>. Vi anbefaler også å se til e-Helse sin veileder i bruk av FAIR-prinsippene for helsedatakilder:

https://www.ehelse.no/standardisering/standarder/veileder-for-bruk-av-FAIR-prinsippene-for-helsedatakilder/_attachment/inline/893298b1-3042-485d-95a6-afef2d5c9bf2:91e6f1bfd88d45dd3a011dc08b237846cabc4465/Veileder%20for%20bruk%20av%20FAIR-prinsippene%20for%20helsedatakilder%20v1.0.pdf

Det finnes også mye stoff på nettet om FAIR-prinsippene direkte knyttet til master data management. Her er noen tilfeldig valgte eksempler:

<https://medium.com/fluree/making-data-f-a-i-r-93629e82c459>

<https://www.thehyve.nl/articles/fair-data-for-machine-learning>

<https://www.scibite.com/solutions/enterprise-fair-data-mdm/>

<https://searchdatamanagement.techtarget.com/feature/What-FAIR-data-management-means-for-your-enterprise>

Referansearkitektur for datadeling i høyere utdanning og forskning

Det refereres noen steder i rapporten til IntArk for datadeling. IntArk er dagens løsningsarkitektur for Datadeling i høyere utdanning og forskning. Det ville være bedre om rapporten henviser til referansearkitekturen for deling av data i høyere utdanning og forskning som er under slutføring i Datadelingsprosjektet og som også inngår i referansearkitekturen for Kunnskapssektorens datafelleskap som har hele KDs sektoransvar som nedslagsfelt. Det er viktig at TILDE tuftes på denne referansearkitekturen.

I innledningen til rapportens kapittel 3, siste avsnitt, pekes det på at det er ikke etablert en felles standard i sektoren for deling av informasjon. Referansearkitekturen definerer spillereglene for hvordan deling av data skal foregå, og som sådan danner den i det minste en beste praksis for deling av data som sektoren må forholde seg til.

Rapporten beskriver behov for «tydelige roller i en avklart prosess», og noen roller er omtalt i rapporten. Det er viktig at rollene i rapporten er avstemt med rollebeskrivelsene i Referansearkitekturen. Om mulig kan de samme rollene benyttes. Dersom det ikke er hensiktsmessig å benytte de samme rollene, er det viktig å påse at ansvar og aktiviteter beskrevet i rollene fra referansearkitekturen er dekket i brukskonteksten til masterdatakildene.

Referansearkitekturen benytter domener som et redskap for effektiv informasjonsforvaltning og definerer roller knyttet til domenets ansvarsområde. Bruk av domener knyttet til definisjon, bruk og forvaltning av masterdatakildene vil bidra til at virksomheter som bruker kildene lettere kan harmonisere begrepsbruk, semantiske modeller, datadelingsprosesser og forvaltningsprosessene. Domener gir en tydelig avgrensning på hvem som skal samordne, hva de skal samordne seg om og hvem som har ansvar for samordningen.

Effektmål

Vi har noen synspunkter knyttet til målene som definert i rapporten, særlig effektmålene som er formulert for TILDE. Disse er lagt direkte inn som kommentarer i den tilsendte rapporten.

«Integrasjoner»

Begrepet integrasjoner benyttes flere steder i denne rapporten. Det hadde vært fint med en tydeligere beskrivelse av hva som legges i dette begrepet i rapporten. Begrepet kan lett oppfattes som at en snakker om tette koblinger mellom systemer, snarere enn utveksling av data gjennom APIer som er beskrevet i en felles ressursportal som beskrevet i referansearkitekturen for deling av data.

Valg av konsept

Generelt hadde det vært gunstig om det var gjort en grundigere analyse av virkningene av å innføre konsept 2, både positive, men også eventuelle negative virkninger. Vi savner en vurdering av størrelsen på det som er typiske prissatte virkninger som realiseringskost og forvaltningskostnader, men også en kvantitativ vurdering av redusert ressursbruk. Dette vil gjøre det enklere for de som skal beslutte en eventuell realisering av konseptet.

Som allerede nevnt er vi grunnleggende enig i at etablering av nasjonale tekniske standarder i de fleste tilfeller er bra, og vi er positive til at Sikt tar en ledende rolle i arbeidet med å lage standarder for kunnskapssektoren. Vi støtter også forslaget om at Sikt skal ha ansvar for de tre masterdatakildene som er beskrevet i

rapporten. Vi ser imidlertid noen grunnleggende problemer med allerede nå å velge det anbefalte Konsept 2 som langsiktig løsning.

Selv om man starter med å etablere masterdatakilder plassert hos Sikt, mener vi det er prematurt å beslutte at dette vil være den hensiktsmessige løsningen også for alle fremtidige masterdatakilder. Vi vet ikke i dag hvilke nye kilder det vil være aktuelt å samles om, og vi vet dermed heller ikke hvordan disse forvaltes i dag og om det vil være hensiktsmessig å legge dem inn i den samme løsningen.

Slik det også beskrives i kapittel 8, vil det være fullt mulig å starte med en hypotese om å følge konsept 2, men så på et senere tidspunkt beslutte at det ikke er hensiktsmessig å velge samme løsning for nye masterdatakilder.

Vi foreslår at man gjør dette tydelig alle steder i rapporten der valg av konsept omtales.

Kapittel 10 - Virkninger av tiltakene

Vi foreslår at overskriften på dette kapittelet revurderes, da det ikke nødvendigvis er entydig hva som mens med «*tiltakene*». Vi antar dette kapittelet beskriver virkningen av det anbefalte konseptet, Konsept 2. I så fall foreslår vi å endre overskriften til «*Virkninger av å realisere konsept 2*».

Delkapittel 10.1 med overskriften «*Ikke prissatte virkninger*» beskriver også noen virkninger som hører hjemme i kategorien prissatte virkninger (selv om det i rapporten ikke er gjort noe forsøk på å estimere «pris» på disse. Vi sikter særlig til delkapitlene 10.1.1, 10.1.4 og 10.1.5.

Avslutningsvis vil vi ønske lykke til med det videre arbeidet. HK-dir ser frem til videre samarbeid både for å sikre samsvar mellom TILDE, referansearkitekturen og Kunnskapssektorens datafellesskap og for eventuelt samarbeid om nye masterdatakilder. Det vil være avgjørende for å lykkes at Sikt viderefører et nært samarbeid med både andre systemeiere og med brukere av masterdatakildene.

Med vennlig hilsen
Kristin Selvaag
avdelingsdirektør / Deputy Director Gene

Katrine Weisteen Bjerde
Fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.